

val üresedésbe s ezen állásnak betöltéséről kell a t. Statusgyűlésnek intézkednie.

Tudom m. t. Statusgyűlés, hogy ezen véleményemmel ma már egy csaknem általánossá lett közfelfogással állok szemben s éppen azért érzem is a kötelesség terhét véleményemet kellően indokolni.

M. t. Statusgyűlés! már 1848-ban, midőn azon nagy és általános mozgalom következtében, mely egész Európát áthattotta, az erd. róm. kath. Status is megmozdult, hogy régi önkormányzati jogait visszaszerezze, elsősorban megállapítsa szervezeti szabályzatát. Ezen szabályzatban az elnökségre nézve a következőket olvassuk: „A gyűlés elnöke a püspök vagy káptalani helynök, a lelnököt minden egyes gyűlésre a világi rendből a gyűlés választ.” — De ugyanazon mozgalom, mely ezen szervezkedésnek létet adott, lön egyszermind oka, hogy az illetékes helyre felterjeszhető s annak értelmében az önkormányzati működés megkezdhető nem volt. — 1866-ban b. e. püspökünk Fogarasy Mihály az elejtett fonalat újból erős kezeibe vette, maga köré gyűjté a kath. Status lelkes tagjait, kik azután egy emlékeztető memorandumban fordultak a legfőbb kegyúr, az apostoli király ő Feltségéhez, hogy az erd. róm. kath. Statusnak ősrégi önkormányzati jogait, a mellékelt szervezet keretében gyakorolhatni a legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatnék, a mely legkegyelmesebb engedély, a mint tudjuk, 1867-ben meg is adatott. Ezen szervezetben az elnökségre nézve ismétgy intézkedik: „A gyűlés természetes elnöke a püspök, a lelnököt minden egyes

gyűlésre a világi rendből a gyűlés választ.” Továbbá az erd. kath. Status mint önkormányzati testület a nyert engedély alapján az 1868-iki febr. 9—15-ére összehívott gyűlésen azonnal szervezkedni is kívánt. A szervezeti vita alapját két tervezet képezte, egyiket a püspök, b. e. Fogarasy M., a másikat a kolozsváriak terjesztették elő. Az éles és hosszú elvi vitának eredménye lön, egy a két tervezetből összeállított harmadik „Szervezeti Szabályzat”, melyet a többség el is fogadott.

Ezen Szabályzat az elnökségről így intézkedik: „39. §. Ezen statusgyűlés elnöke mindenkor a megyés püspök, széküresség esetében a káptalani helynök, ha pedig azok bármelyikéből akadályozva volnának, magok helyett ők neveznek ki elnököt az egyházi rendből.” — Statusi világi elnökről az egész szabályzatban szó sincs, hanem van szó az igazgató, vagy mint akkor nevezték a „főtanács” világi elnökéről a 65. §-ban, a hol ez mondatik: „65. §. Az egyházi főtanács áll: a) a statusgyűlés által a világi rendből választott elnökből stb.”

A viharos 68-iki gyűlés után a statusgyűlés 1873-ig szünetelt. Az ezen évben május 12-én tartott gyűlés megállapítja az igazgatótanács szervezetét, mely azt mondja, hogy a püspökön, vagy káptalani helynökön kívül világi elnöke is leend az igazgatótanácsnak, kit a közgyűlés választ, s ki a püspök akadályoztatása esetében elnököl az üléseken. (I. fej. 1. 2. 4. 5. §§.) Az ezen évi Statusgyűlés jökönyvének 11. pontja alatt ezt olvassuk:

„11. Indítványoztatván, hogy br. Jósika Lajos ő nmlga a kath. ügyek körül szerzett érdemeinek tekintetéből közfelkiáltással az igazgatótanács világi elnökéül választassék meg, az indítvány elfogadott és br. Jósika Lajos hosszan tartó eljenkiáltások között az igazgatótanács világi elnökének megválasztatott.”

Hogy br. Jósika Lajos ő excja, br. Jósika Sámuel édes atyja és hivatali elődje sem tartotta magát a Status, hanem csak az igazgatótanács elnökének, kiteszik a b. e. Fogarasy püspökhöz intézett s az 1874. évben tartott statusgyűlés jökönyvének 10. pontja alatt foglalt leveléből, melyben arra kéri a statusgyűlést, hogy tekintettel hajlott korára s gyenge egészségére, őt „a Status igazgatótanácsának világi elnöki tisztje alól fölmenteni és az erd. róm. kath. Status igazgatótanácsának vezetését oly világi elnökre bizni méltóztatassék, ki fontos feladatának minden tekintetben megfelelni képes.” — Ugyanezen évi statusgyűlés az igazgatótanács által előterjesztett szervezeti tervezetet újból tárgyalás alá vette s meg is állapította. Ennek I. fej. 1. §. a) pontjában olvassuk: „A közgyűlés tagjai: a) a megyés püspök, ki egyszermind az egyházmegyei gyűlésnek rendes elnöke. Ezen elnökség akkor, a mikor a püspöki szék betöltve nincs, a káptalani helynököt illeti, (az egyházi elnök akadályoztatása esetén a világi elnök elnököl).” — Hogy ki értendő itt a „világi elnök” alatt, meg tudnihatni a mult statusgyűlés által megállapított s imént idézett igazgatótanács szervezetről s a jelen 1874. évi

hinti be arát: a szellőtől, mely naplementekor lágy, hullámos haja között bujkált, a csillagoktól, kik az ő szemének ragyogására irigykedhetnek. Szerette volna kitépni az emberek szemét, ha rajta felejtődtek az ő ingó nádtermetén, fölséges, királyi alakján.

Az övé, igen, egészen az övé legyen. A lehellete, mely forró kebléből aradt, a haja elé tévedt szája, melyet újjára csavart és áhitattal esőkolgatott.

Az emberek csodáltak, majd lemosolyogtak. Szerelmes bolond, mondogatták s csöndesen pipára gyújtottak. Szótlanul füstöltek és kiverték a pipát.

Ahogy tettek és teszik koporsó zártáig. Aközben ráérték másra is. Hogy egy kis parázs komédiában is részesüljenek. Ha borsos, tegyünk paprikát is rá. Bolonduljon bolondabbul!

S Tamás Benedek oda vetette, vadászván a hegyekben:

— Kutya van a kertben, ember. Az a doktorka, hm?

Az nap ficánkolhattak nyugodtan a nyulak Vágó fegyverétől. Nem talált volna az akkor se, ha a eső elé álltak volna, mondván: Lőj le minket, vadász urunk, mert mi mártásos becsináltak akarunk lenni . . . ?

Este dült-fült, az asszonyhoz nem volt egy szava. Mintegy lőtt medve, dörmögött, mormogott kedvtelenül. Másnap — hogy ennek is így

kellott történnie — ki állított más be, mint a doktor.

Törpe olvadó szökeség. Csupa vasalt nád-rág és fényes cilinder. Különben Wilhelm Alfréd egyetemes orvostudor. A gyermekek oltási-bizonyítványai végett hivatalosan jött.

Ha Vágó Mózes érdemes főbíró uram is így látta volna? De ő gyilkolni akart, amikor a doktor tekintetét nem vette le az asszonyról.

Úgy forrt, hevült, hogy majd rekiszaladt a kis embernek. Elválásnál megszorította a kezét, hogy a pesti doktorka följajdult.

Különös játéka a végzetnek, hogy a doktor gyakrabban befordult hozzájuk. Hol ezért, hol azért. Legtöbbször a szép asszony jó szaváért. Ki máshog lehetett volna? És hány város asszonya kell erre, hogy még egy másabbat kereshessen? Igaz, így érezte a doktor.

S a doktornak volt szép szava és sima modora, mint a finom selyem. Úgy beszélt, mint a muzsika s olykor nyújtotta a szavakat, hogy zengzetesebbek legyenek. Ez a turbékolás új volt és érdekes. Marika hallgatta s megszorította a doktor kezét, ki neki más világokról beszélt. Bálokról, ragyogó asszonyokról, kik nagy művészettel játszák a szerelem játékát s örökifjak maradnak. Elegáns, jól nevelt gavallérokról, kik olykor reménytelenül bánatos lemondást hozznak selyem ingmelljük alatt.

— Oh szegény, sorvadó galambok, sóhajtott a fiatal asszonyka. Fényes könnyet törült ki szeméből és szerette az ő erős urát lángolóan.

Tudta, látta, mi fáj neki, miért fagytak le jökönyvének illatos virágai.

De egy titkos szándéka volt. Gyötörni a hiábavaló veszedelmekkel kigyógyítani a szerzett keserű tapasztalatok árán. Meg is sugta a doktornak egyszer, de az szomorúan mýsolyogott s azt kérte Marikától:

— Ha ennyibe vesz is, csak a közelebe lehessenek! . . .

III.

A kocsma havas kövezetén vesztegeltek Vágó Mózes és felesége. A gyönyörű szürkék — Csillag, Betyár — ugráltak, idegesen rángatva a gyeplöszárt. A lovakat most vette a gazda a vásáron s látható meglepődéssel legettette rajtuk szeméit. Kezében tartotta a korbácsot, de szíjjával felele. Mellette húzódott meg az asszony, ki bánatos volt és könnyes szemű, mivel az ura egész uton alig szölt kettőt. Arant fel lépni akar a kocsira, lóhalálba üget oda Wilhelm.

— Hallom, hogy itt vannak. Nekem egy döcögős szekerű paraszt a fuvarosom. Nem ülhettek fel?

Nagy, áttetsző kék szeme is könyörgött. Vágó rekedt hangon dadogta:

— Tessék.

A doktor nagy örömben oda volt egészen. Beszédet lett módfelett s a zsebéből rózsaszín papíra göngyölt csomagot húzott ki.

— Ha megengedi Vágó úr, ezt a feleségének . . . vásárla . . .

statusgyűlés jkönyvének elébb hivatolt pontjaiból.

Innen van, hogy a statusgyűlések j-könyveit 1883-ig az ugynevezett „világi elnök”, bárha azokon mindig jelen volt, soha alá nem írta és a jelen voltak sorában is nem a püspökkel együtt, hanem az igazgatótanács élén mint annak elnöke említették föl.

Hogy később szokásba jött az igazgatótanács világi elnökét a Státus világi elnökének is tekinteni és nevezni, hogy b. Jósika Lajos ő excja is 1889-ben már ezen kettős állásról mond le és b. Jósika Sámuel ő méltóságát a statusgyűlés is már ezen kettős állásra választja meg stb., ezt nem tagadom; de mindezekkel szemben állítani bátorodom, hogy ilyen az eredeti szervezetnek és felfogásnak ellenmondó gyakorlatot meg nem állapíthat, annál kevésbé, mert egy testületnek egyszerre két egyenrangú, egyenlő joghatósággal bíró elnöke nem is lehet, anélkül, hogy ezáltal a konfliktusoknak hősiesség forrása meg ne nyitassék, hacsak a kettős elnökség szervezeten nem szabályoztatik, mindkettő hatáskörének szabatos és minden félreértést kizáró körülírásával és megállapításával.

Mindezek alapján indítványozom, hogy mondja ki a státusgyűlés, hogy b. Jósika S. ő mlta lemondásával az igazgatótanács világi elnöki tiszte megüresedvén, annak betöltése iránt a törvényes választás elrendelésével intézkedik; továbbá bizottságot küld ki kebeléből, azon utasítással, hogy a Státus szervezeti szabályzatát revisio alá vonván,

a világi elnöki tiszte, hatáskörének szabatos megjelölésével, a szervezetbe illeszse be s javaslatát terjessze a jövő statusgyűlés elé. Quod erat demonstrandum.

Dr. Ujfalusy (Tódor) József
apát kanonok.

Lejtőn lefelé. A mitől titokban szívzorongva mindnyájan féltünk, ime bekövetkezett. Hiába mondják lapok és szülő politikusok, hogy a király hadi parancsa mint nyugodt égből a menykő csapott le reánk. Oh dehog! Se nyugodt ég nem volt, de a menykőcsapás sem volt váratlan. Tele voltunk sejtélemmel mindannyian, csak hogy e sejtélemnek különböző okokból nem mertünk hangot adni. A történelem a maga rettentő tanúságaival megtanított bennünket magyar nemzetet arra, hogy mikor függetlenségünkről, jogainkról van szó, semmi jót se várjunk a velünk dualizmusban élő ország vezetőjétől.

Majdnem négyszáz év története adja nekünk ezt a szomorú tanúságot. E hosszú idő alatt ez a szerencsétlen magyar nemzet egyrészt alkotmánya épségeért, függetlenségeért folytatott állandó küzdelmet — másrészt példátlan áldozatokkal bizonyította felkent királya iránt való törhetetlen hűségét. Ezt a hűséget a legeslegujabb korban is megpecsételte, mikor sűrű fátolt vetett a véres és gyszós közelmultra s őszintén akart és óhajtott kibékülni uralkodójával a 67-es kiegyezésben, ebben a kétoldalú szerződésben. A nemzet azt hitte, hogy ez a szerződés épen olyan őszinte a másik oldalról is, mint a maga részéről. Azt hitte, hogy erre támaszkodva tehát megállapíthatja biztos nemzeti jövőjét. Ebben a biztos meggyőződésében és hagyományos lojalitásában harmánczat éven át várt azon nemzeti jogok érvényesítésére, melyeket éppen a kiegyezésre támaszkodva joggal követelhetett. Az igaz, hogy vezető politikusaink és egy, a hatalmon levő politikai párt ez alatt az idő alatt nem annyira arra törekedtek, hogy a lerakott alapokon tovább építsenek, hanem a személyes érdekek és parturalom biztosítása cél-

jából elaltatni iparkodtak a nemzeti öntudatot s hűzésekkel, meghunyászkodásaikkal félrevezették a koronát is annyira, hogy ebben azt a tudatot érelették meg, hogy a most felszínre vetett nemzeti követelmények egyenesen a felségjogok megcsontítását és megsértését célozzák. És hogy a koronában ez a tudat meggyőződéssé érelődött, azért nem az osztrák tanácsadókat kell felelősökké tennünk (hiszen minden szentnek maga felé hajlik a keze), hanem egyenesen azokat a magyar politikusokat, vezető férfiakat, a kik az alkotmányosság örve alatt teljesen kiszolgáltatták ezt a nemzetet, koldussá tették és megrontották erkölceseit.

Most végre elérkezett a tetemre hívás. Álljanak elő azok, akik már elhunytak s azok, akik még a nemzet itélő széke elé vonhatók azért a hadiparancsért, melyet a hadservezet intézett ugyan a király, de melyben voltaképpen a nemzethez szól s mely hangzik ezen képpen:

Hadiparancs.

Fontos állami ügyek foglaltak el abban az időben, a melyet oly szívesen szántam volna az 7-ik és 12-ik hadtest ideai hadgyakorlatainak.

Helyettesítemmel ő császári és királyi fenségét, Ferencz Ferdinánd főherceg, lovassági tábornok urat bízván meg, az ő tudósításából állandóan értesültem a hadgyakorlat lefolyásáról, és a mint vártam, megelégedésemre szolgál, hogy ő császári és királyi fenségétől mindkét hadtest és a magyar honvédség odarendelt nagyobb esapattesteinek összes állapotáról és műveleiről csak dicséretet és elismerést hallottam.

Galiaciában jelen lévén a nagyobb lovasági hadgyakorlatokon, újra meggyőződhettem azoknak tanulságos tervezéséről és keresztülviteléről, valamint az összes résztvevő esapatok kitűnő állapotáról és nagy eselekvőképességéről.

Mimél biztosabban van megokolva kedvő véleményem összes fegyveres eröm minden részének katonai értékéről, odaadással teljes

Hogy milyen arcot csinált ehhez Vágó, — azt a doktor nem vette nagyon szemügyre.

Az asszonyka kezébe nyomta a bepakkolt üvegeserepet. Az ráfordította urára szemét s a esomag kihullt a kezéből. Csörömpölve darabokra tört az udvar kövén.

Megindult. Illő dolog, hogy az új lovakat a gazda kipróbálja. Vágó hajtott tehát. Téli delután volt. A nap nem látszott, csak a nyugoti rozsdás égbolt mutatta, merre kalandozik. A városból kiérték a nagy, tágas mezőre. Hóborította, amit a szem láthatott, s az út szélén fehér esillogó virágdiszben dideregtek a fák. Hang is hallatszott, a jégzirmok beszéde, amint a esontát fagyott jégzilánkok összeesapodtak. A szél suhogó szárnyon jött s mint a haragos szülő gyermekét, kegyetlenül megbálya hajuknál fogva a fákot, bokrokat. Azok síró hangon panaszkodtak és szemükből könyeket — apró zuzmorákat — hullattak. Nagy esőndesség terjedt a havaserdők felől, csak az úton poroszkált egy-egy megkésztet vásári szekér.

Vágó tüzben égett az első ülésben. Az éjszokról támadt szél fülébe hajtotta a hátulsók beszélgetését. Ő pedig szerette volna kövel bedugaszolni füleit. Hogy ne halljon semmit.

A doktor jokedyü volt és vidám. Talán egy kis bort is beszédett, mert merészen közeledett az asszonykához. Sokszor úgy magyarázgatott neki, hogy majdnem összeért az orruk.

A tüzes szavai pedig, míg Vágó füléhez jutottak, megfagytak utójukban. Hegyes jégcsapokká keményedtek. S a végükkel furták, hasították Vágó lüktető szerelmes szívét.

Néha félig hátratekintett s úgy látta, hogy az asszony figyelmesen hallgatja, sőt rá is mosolyog. Aztán hiába hunyta be szemét. Folyton előtte volt. Látta. Az asszonyt, aki rég szereti azt a kis esőnk embert s most mögötte örvendez neki. S azt a kis nemetet, aki lecsapott az ő boldog családi életére, hogy feldúlja azt.

Eszébe jutott a sok mende-monda. A kétértelmű szavak, célzások. A legjobb barátai megjegyzései, kik a tréfa burkolatában adtak tudtára egy némely hallottam-ot, úgy beszéltek-et.

Rettenetes, rettenetes! Most nevető hang lebeg előre. A doktor hahotája s rezgő futamái benne esilngel az asszony kacagása is.

Vágó belevág a lovak közé, hogy azok eszevesztetten rohanni kezdnek. Aztán se lát, se hall. Csapkodja, veri az állatokat, robot a koesi, mintha nem is a földön menne, de fenn a levegőben. Az út egyik széléről a másikra vetődnek s a koesin ülők szemébe fagyos havat dob a felkavart szellő. Vágó szeme elől elvész az út, idő, mindenség. Csak azt érzi, hogy neki futnia kell. Rohanni ki ebből a szégyenletes világból. Itt nem maradhat, nem, mert nem tudna az emberek szeme közé nézni. El kell pirulnia s az az ő halála lenne. A sötét gyanú leggyöt-

rőbb kínjai jelentkeztek. Annyira lázban volt, hogy leomlott a képzelet és valóság között való válaszfal. A bűnt és megcsalását látta, mely alatt összeroskadt az ő férfias lelke.

— Mózes, Mózes . . . feldülünk . . . oh . . . mit akarsz . . . sikoltozott az asszonyka s belemarkolt a vállába.

— Mózes, Mózes megbolondult? . . .

Nem hallgatott rá. Más hangokat hallott ő már: a falú, a vidék gunyos hahotáját. Nem, nem éli túl. Ezt ő ne is hallhatja meg. Megszabadul. Az asszonyka lebukott a koesi fenekére. A doktor elvesztette fejét, szótlanul, mozdulatlan ült. A szeméi szürkén, barbám bámultak a havas, zuzmarás világba.

A koesi szaladt, rohant . . . üzte, egyre üzte Vágó. Mózes. Már elérték a Görényvíze hidját. Egyszerre félre fordítja a lovakat, feláll, s neki ugatja a víz magas partjának. Egy óriási robbanás . . . A még alig képződött jég eső-römpölése s egy vad, örületes jajszó. . .

. . . A radnóti halászkok horgára harmadnapra emberek akadtak. Ugyancsak a radnóti határban leköltöztek egy embert, ki egy agyoncsigázott, megsebesített lovat hajszolt díribdabb rongy szíjjakkal. . .

Kiss Menyhért.

szolgálatkészségéről és összevágó együttműködéséről, annál inkább kell ragaszkodnom és akarok is ragaszkodni fennálló és jónak bizonyult intézményeinkhez.

Hadseregem — melynek szilárd szervezetét egydalu törekvések, felismerésével azoknak a nagy feladatoknak, a melyeket a monarchia mindkét állam-területének javára teljesítenie kell, megvalósítani alkalmassak, — különösen tudja meg, hogy sohasem adom föl azokat a jogokat és jogosultságokat, a melyek legfőbb hadurainak biztosítva vannak.

Hadseregem maradjon közös és egységes, mint a milyen, erős hatalom az osztrák-magyar monarchia megvédésére minden ellenség ellen.

Összes fegyveres erőm esküjéhez hiven tovább fog haladni a komoly kötelességteljesítés útján, áthatva az egység és az összhang ama szellemétől, mely minden nemzeti sajátosságot tisztel és minden ellentétet kiegyenlít, a mennyiben minden néptörzsnek különös jelességeit a nagy egésznek javára értékesíti.

Chlopy, 1903. szeptember 16-ikán.

Ferencz József, s. k.

Ákárhogyan, bármilyen érzelmeikkel eltelve s akár a legoppotusabb szemüvegen át is olvassuk ezt a hadiparancsot — tisztá, nyílt beszédnek, az osztrák politika határozott kihívásának és a nemzet súlyos megaláztatásának kell ezt tekintenünk. Mert világos dolog, hogy a nemzet, a midőn a saját életébe vágó jogainak érvényesítését követeli, nem vágott bele a felségjogokba, mert uralkodójának egy nemzetet biztosíthatott soha olyan jogokat, melyek az ő léte ellen törnek. Hiszen a hatvanhetes törvény külön intézkedik a magyar hadseregről, a miből az is természetesen következik, hogy az erre vonatkozó különleges felségjogokat csak a magyar király számára biztosíthatta. Az pedig megint képtelenség, hogy a magyar király a német vezényelti nyelv ellen indult mozgalmat magyar királyi felségjog megsértésének tekintse. Világos tehát, hogy a közölt hadiparancsban nem a magyar király, hanem az osztrák politika nyilatkozott meg. De tekintve a tényleges állapotot, a magyar királynak és osztrák császárnak egy személyiségét — a nyilatkozatot nem lehet ebben a kedvező formában venni, hanem annak, a mi valójában, a magyar nemzeti jogok negálásának.

Ki, vagy kik a felelősek mindezt? Álljanak elő azok, a kik nem voltak őszinték egy pillanatig sem, sem a királylyal, sem saját vérukkal, nemzetükkel szemben. Ezeknek az uraknak lelketlensége a lejtő aljára gurították a nemzetet. Mi lesz ezután? A lejtőről legurult ember ha ugyan gurulás közben össze nem tört, talpra áll s halad a maga lábán tovább, de körültekintőbben, okosabban. Az a kérdés tehát, hogy a nemzetnek épek maradtak-e a esontjai gurulás közben? Erős a hitünk, hogy igen!

H I R E K.

— **Püspök urunk XI. s. körleveléből** kintünk, hogy ő méltósága október havában szándékozik Rómába zárandokolni, miért is a szeretetadómanókra vonatkozó gyűjtés ez idén nem Mindenszentek napján eszközözendő, hanem október első vasárnapján s az így begyűjt adományokat a püspöki iroda címére legkésőbb okt. 10-ig kell beküldeni.

— **Zsinat vizsga.** Bálint Vilmos kolozsvári káplán szeptember 15-én zsinatvizsgát tett.

— **Kinevezések.** Dénes Albert volt gimn. tanár Bodosra adminisztratornak, Pellion Ervin Sepsiszentgyörgyre káplánnak nevezettek ki.

— **Tanítói kinevezések.** Incze Károly és Váradi Albert okl. tanítók a kolozsvári lyceumi r. kath. elemi iskolához rendes tanítóknak, Szabó Erzsébet okl. tanítónő a vécei r. k. népiskolához a másod tanítói állásra rendes tanítónek kinevezettek.

— **Deák Ferenc** születése 100-ik évfordulójának megünneplése tárgyában Püspök urunk kapcsolatban a vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletével úgy intézkedett, hogy a főhatósága alá tartozó összes tan- és nevelő intézetek okt. 17-én, mint iskolai szünnapon, Deák emlékünnepet tartsanak. Az ünnepen (középsiskolában és tanítóképzőkben) a Himnusz és Szózat elenklése közé illesztendő be a program, melynek meghatározott pontjai egy tanár emlékbeszéde s a legfelsőbb osztálybeli tanulók egyike által szintén a haza bölcséről írott s a szaktanári ítélete szerint valamennyi közül a legsikerültebb magyar házi dolgozat felolvasása. E végből elrendelte a miniszter, hogy a legfelsőbb osztálynak szeptember havi dolgozatul Deák Ferenc életének és pályájának méltatása tüzendő ki. Ez elemi iskolák ünnepi programja hasonló a középsiskolákéhoz azzal a különbséggel, hogy itt a tanuló felolvasása elmarad. Püspök úr ömeltósága valamint a közokt. miniszter is a lefolyt iskolai ünnepekről a szereplők nevének felemlítésével jelentést várnak. Itt említjük meg, hogy Gyulafehérvár hazafias közönsége is nagyobb szabású ünnepet szándékozik rendezni, melynek előkészítésével egy tizenkéttagú bizottság foglalkozik.

— **Katholikus egyetem Gyulafehérvárt.** A mióta Pázmán Péter egyetemének dekatholizálása teljesen nyilvánvalóvá lett: azóta a magyar katolicizmusnak forró óhajta, hogy egy új katolikus egyetem létesüljön. Azonban a jelenlegi keresztényellenes mostoha viszonyok s jórészt az anyagiak szűkös volta ezt az ideális óhajtatást a jövő zenéjévé tették. És ime most egyszerre tova-szerte lebben az örvendetes hír: lesz kath. egyetem, még pedig bércecs szűkebb hazánk egykori fejedelmi városában Gyulafehérvárt. Az egyetemet a róm. kath. status létesíti a boldogult emlékü Fogarasy Mihály erdélyi püspöknek e célra letett alapjából, mely immáron a két millió koronát meghaladta. Az egyetem létesítésének meghányására kiküldött bizottság ugyanis f. hó 14-én tartott ülésén Kolozsvárt kimondta, hogy a meglévő alapból s a még e célra máshonnan felajánlott alapok támogatásával legkésőbb három év eltelté után legalább egyelőre a theologiai fakultást beállítja. Ezután rövid időközökben a bölcsészeti és jogi fakultást is hozzácsatolja.

A nagyszerű terv valóztatására két bizottság is alakult. Az egyik a gyűjtő bizottság, melynek feladata, hogy a püspökségek, káptalanok, tanítószervezetek esetleges e célra fordítható alapjait megnyerje s a gazdagabb kath. férfiak közt mecéná-

sokat szerezzen. E bizottság tagjai: Koronis Viktor gr. a status alelnöke, Bíró Béla kolozsvári apát-plebános és Ugron Gábor. A másik, a szervező bizottság, melynek első feladata a talajt úgy előkészíteni, hogy a theol. fakultás már három év múlva felállítható legyen. E bizottság tagjai: Jósika Sámuel br. a status világi elnöke, Fábian Sándor nagyprépost, Ujfalusi (Tódor) József apátkanonok, Farkas József dr., Samosi János dr. egyetemi tanárok és Pál István az igazgatótanács előadója.

Ha ez az egyetem létesül, fényes tanubizonyossága lesz a katolikus szervezkedés életrealitásának. Egy létesülő kath. egyetem pedig minden időkre biztosítja az erős kath. intelligenciát, amely hivatva lesz hazánk és egyházunk virágzását a legnagyobb mértékben előmozdítani. Úgy legyen.

— **Óriási szárazság.** Az erdélyi részekben a mint tudósítónk mindenfelől szomorúan jelentik, több hét óta óriási szárazság uralkodik. A levegő éjjel és nappal teljesen fulladt, a föld egészen ki van aszva, az őszi terményekből a nagy forráság kiszivta a nedvet, minek következtében, ha Isten meg nem könyörül és egy kis eső nem ad, óriási inségnek nézünk elébe. A tengeri termékekben és a szőlőkben ezen nagy szárazság miatt már eddig is óriási nagy a kár.

— **Gyulafehérvárt** botránys állapotok vannak a tüzendészet terén, a mi ebben a rettenetes kiasztott világban irtoztatóan megboszultatja magát. Hatalmas szalma, szena s egyéb takarmánykazlak, deszka és faraktarak, gyaluforgácsalmazok vannak elhelyezve a város belsejében közvetlenül a lakóházak avagy gazdasági épületek közelében, holott a tüzendészeti szabályzat legalább 40 méter távolságot állapít meg. A tüzendészeti szabályok be nem tartásának f. hó 12-én igen könnyen áldozatul eshetett volna a fél város. Az alsóvártéren ugyanis nem messze a Jónás A.-féle nagy szeszgyártól meggyuladt két óriási szalmakazal s habár csodálatos szélesend volt, egyszerre levő ház zsindírt fedelébe is bekapott a tűz. Ha csak egy csepp szél lett volna tehát, a városnak ez a része menthetetlenül elpusztult volna. Mindez azért, mert a hatóság némely embernek elnézi, hogy azt csinálja, ami nekik jól esik. Jó volna a közérdek szempontjából azon a patriarkális állapotokon változtatni s pl. a tüzendészeti rendeletét is szigorúan végrehajtani — mert veszedelem esetén kevés számú s talán nem is a legjobban gyakorolt tűzoltóink — minden buzgóságuk mellett — sem sokat segíthetnek.

— **Ákosfalváról írják:** Rég óhajtott öröme teljesedett a hívőknek f. évi Mária nevenapján. Ugyanis Jézus Szent Szívét igazán szerető és tisztelő J. M. hívő megajándékozta templomunkat egy remek kiviteli Jézus Szent Szívének szobrával, melyet az említett napon áldott meg Szmolen Pál helybeli lelkész. Az öröm és meglepetés leírhatatlan volt, midőn szentelés közben az előre gondosan elkészített szel le hullott a kedves szoborról. Meghatva szemléltük a már megáldott Szent Szívet, mely mintegy hívólag szólt „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok, mert én megnyihetek titeket.” Sokan megis értették e hívást, mert siettek az Oltáriszentégen rejtőzködő Ur Jézust alázattal magukhoz venni.

— **A Rejöd József-féle pályázatra** összesen öt pályamunka érkezett be. A pályázatok megbírálatát a szerkesztőség felkérésére egy három tagú bizottság — Fejér Gerő dr., Kárpiss János, Péter János dr. főgimnáziumi tanárok — volt szives magára vállalni. E bizottság jelentése alapján az eredményt lapunk október havi első számában fogjuk közzétenni.

— **Kápolna szentelés.** (Levél a szerkesztőséghez.) Tekintetes Szerkesztőség! A vadregényes Cibles alján, Szolnok-Doboka megye végső határán az oláhláposi róm. kath. anyagyházához tartozó tőkés-gereblyei erdőkincstári telepen, megragadó ünnepélynek valánk megilletődött tanui.

Főpásztori felhatalmazás következtében f. hó 13-án áldá meg Simon Sándor oláhláposi kincstári lelkész — az erdélyi egyházmegye nagylelkű ifjú főpástorja: Gróf Majláth Gusztáv Károly Ó Méltóságának 800 kor. segélyéből s a szegény elárvult hívek aldozat-készségéből emelt góthikus stílusban épült gyönyörű kő kápolnát, melyre éppen oly égető szükség volt ezen parányi magyar kath. népnek, mint a mindennapi kenyérére, mert e kevés magyarság itt már talán mindenkitől el vala feledve!

Nem volt másban öröme ezen hegyek, bergek és erdőkösorúza kis völgyben, csak az égen ragyogó napban, a szende fényű holdban, a fénylő csillagokban és a hegyekről lefutó esőrgedező patakokban, mert a kir. erdőkincstár még az ötvenes években történt letelepítés óta, a magyarságot, mint mostoha gyermekket teljesen árván hagyta!

Mióta azonban Simon Sándor az oláhláposi parochiát elfoglalta: nem színt meg buzgólnodni e nép lelki üdvének munkálásában és nemzeti érzelmének ébrentartásában.

Át-át rándult díjtalanul a 8 km. távolságra fekvő telepre s nekik ott a gör. kath. templomban istenitiszteleteket s buzditó szónoklatokat tartott és e mellett a kir. erdőkincstárt telepe népeinek lelki érdekében szüntelen kérte, míg végre oldala mellé a jóságos isteni Gondviselés egy vallásos érzelmű ifjú katonát rendelt Kalmár János ottani lakós, kir. anyakönyvvezető személyében, kivel a szép eredményt kivívnia sikerült!

Diadalukat ma egy áhitatra gerjesztő, szép kápolna hirdeti ott a vadregényes völgyegekben.

Az erdőkincstár közegeinek szívébe hatott az isteni kegyelem s ennek hatása következtében kápolnahelyet, követ s faanyagot adni kegyeskedett.

A 6000 koronába került kápolna költségeit a fent jelzett főpásztori és br. Bánffy Györgyné sz. Bethlen Margit grófné Ó méltóságának, eme nemeslelkű honleányunk 200 koronás adományán kívül, a földhöz tapadt, de aldozat-kész hívek hozták össze!

Ennek hálijával árasztották tehát szét szívök meletét Mária nevenapjának fenséges ünnepén, midőn a beszolgáló lelkész által a megáldásra vezetett körmenet elé — a már oda sereglett ezernyi románság közepette — viszont processzióval jöttek a telep végére, hol az építőbizottság égő gyertyákkal kezében — kereszt-eszközre járul s innen a kettős körmenet az első diszkapun áthaladva, a kápolna bejáratához emelt második diszkapunál azon meglepetésben részesült, hogy Kalmár János az ifjú hitbajnok megható beszéddel fogadta lelkészét s az oláhláposi körmenetet, melynek meleghangú megköszönése után, az elragadóan felekesített kápolna magosan fekvő ajtajáig vonult a körmenet, hol a lelkész, mintegy szószekről, a kápolna előtt

álló nép felé fordulva, az ő még most is erős messzehallható hangján, e kápolna rendeltetését oly magasztosan rajzolta, hogy hallgatóságát teljesen magával ragadta.

Ezután a megáldást végezte, a midőn a kápolna ajtajában Fülep Vazul oláhláposi gör. kath. lelkész jelent meg és a közelfekvő falvakból ezernél nagyobb számban egybegyűlt gör. kath. néphez saját anyanyelvén újra szép beszédet tartott, melyet a román nép mély áhitattal hallgatott.

Erre a sz. mise következett, melynek végével — az Oltárszentség kitétele mellett — „Te Deum” tartatott s a legszentebbel áldás adatott.

Az áldás után a szegény román nép a latinszertartású hívekkel együtt a kápolna felszerelési tárgyaira s egyéb szükségleteire 340 koronát hozott össze. Isten fizesse!

Az örömnepélyen Simon Sándor lelkész hálásan emlékezett meg úgy a magaskir. erdőkincstárról, mint kegyes Főpásztorunk és br. Bánffy Györgyné ő méltóságairól, kiket távirattal is melegen üdvözölt.

A telep híveit még kiváló hállára kötelezték Simon Sándor lelkész, ki egy keresztkutat és egy kelyhet ajándékozott; úgyszintén Kalmár János és kedves neje, kik egy oltárszöveget, 2 alsó és két felső díszes oltárpárnát adtak; valamint Weber Mihály és neje, kik 3 díszes szt. képpel ékítették a kápolna falait. Végül Sróter Antal, ki két lobogót hozott.

Mindezen áldozatok magukban hordják az elismerést és jutalmat. I. i.

— **Az Erdélyrészi Falka Vadásztársulat** október 4-én, 11-én és 18-án Alsó-Zsukon (Kolozs megye) lövésznyt tart. Az első napon három verseny lesz: 1.) „Mirza” akadályverseny a magyar lovaregylet 1000 koronás díjával. Tav. 4000 mtr. Futhat minden ló, mely eddig nyilvános pályán semminemű versenyt nem nyert. Tét 12 K. Nevezés zárónapja szept. 26. Debreczeni Ödön versenytikárnál Kolozsvárt (Emketér 6. sz.) 2.) Zsuki díj a földművelésügyi miniszter 1400 koronás adományából. Távolság 5000 mtr. Tét 20 K. 3.) Egyletidij 1200 K. akadályverseny 4000 mtr. Tét 15 K. Nevezés határnapja, mint az 1. pontnál. A szabályok egyebek közt kikötik, hogy minden versenyben csak úrlóvasok lovaloghatnak. Az olyan lovak, melyek 1903-ban nyilvános idomító gondozása alatt voltak — minden versenyből kizárva. Okt. 11-én négy verseny lesz, s ezekre a nevezés határideje okt. 3. Okt. 18-án szintén négy verseny s a nevezés határnapja okt. 10. Mindennemű felvilágosítással szolgál Debreczeni Ödön v. titkár Kolozsvár.

— **A szerdahelyi róm. kath. templom** felszerelésére újabb adományozni kegyeskedtek: Herceg Lobkowitz Rudolf hadtest-parancsnok 20. Budapest székes főváros 100. Székes fehérvár sz. kir. város 30. x. y. Soborsinról 20. Vác és Jászberény városok 10—10, Cegléd város 9-90. Dr. Szivák Imre orsz. képvis. 6. Winkler József nagyváradi e. püspök. Dr. Székely Ferenc budapesti koraugyész, Dr. Kiss János egyetemi tanár. Léva sz. kir. város, Csongrád Mindszent község 5—5, koronát. Szentes város 4. Gyulai Rudolf győzsemtárnosi 3. Maison Mihály rigyiczi, Seyler János barti, Hinger Péter kumbajai, Bartalits János borsziki, Ács István domaházi, Kristóf József pécsbányatelepi és Zabor Alajos vörösmartai plébános urak 2—2 koronát. A parabutyi plébános, Zolyom sz. kir. város, Mezőhegyes és Győrszentmárton községek 2—2 koronát. Halmos Melánia gyűjtőívén Szamosújvárról: Pap Márton 3. Halmos Jánosné, Nils János, Pap Anna, Azbej Róz Jakabné, Macavei Andor joghallgató 1—1 koronát, Florián Jakab és Tarisnyás testvérek 60—60, Filipán Laci és Major testvérek 50—50. Özv. Harib Martonné,

ifj. Flora Martonné, Gowrig Tivadar, Jagamast Gáborné, Horváth Györgyné, Stark Lajosné 40—40, Filipán Marici, Pertinger József, Turesa Antal, özv. Kassa Sándorné és Harib Lukácsné 20—20 fillért. Balázsfalváról Gál Miklós türi plébános ívén: Gál Miklós 2. Kny Ernő, Simonffy Alajos, Dániel István, Pongráz Kristóf, Dániel Ferenc, Ganz József, Pongráz Simon, Schiesel Károly, Dr. Rohanczy Béla 1—1 koronát. Gazda Dénes szovátai plébános 4-20, Országh Sándor és családja Rákospalota-Ujjfaluról 4-90, az Országh Sándor és fia cég alkalmazottjai 15-10 koronát. Kiskunhalasról: lds. Halász Ferenc, Kovács Benő, Véber 1—1 koronát, Onodi István, lds. Murgats Kálmán, Csonka Ferencné, Katona Antal, 40—40, Borbenyi Mihály 28 és Lencse Sándor 10 fillért. Kovács Abel losonci rendőr-örmester gyűjtése 7-80, Makó város gyűjtése 2-80. Rozsnyóról: rozsnói takarékpénztár 2, Beitler Antal és Marsó 1—1, Horuzsán József és Fábián Ferenc 2—2 koronát. Gyergyó-Ditről: Melik Antal 50, Keresztess István, Fülöp N., Veress Sándor, Szabó Géza, Györfi Sándor, Császár István 30—30, Kozma Alajos, Csibi Miklós 20—20, Balázs Lajos 6 fillért. Tömörkényből: K. Sándor jegyző Simonffy pléb. helyettes, Gémes Ferenc 1—1 koronát, Cseresik J., Tóth László 50—50, Tóth István 40, Hevesi János bíró 30, Udvardy A. kántor, Rigó M. tanító, Reisz Mihály inok 20—20 fillért. Max Tivadar és cs. kir. őrnagy ívén Fogarásról: Max Tivadar, Gimbesán Gy. Botha Anna, Novák, Dr. Dánielné 1—1 koronát. N. N. 60, Ancsán József, B. B., Glanz 50—50, N. N., J. J., W. 90 fillért. Gagy György pléb. Kidén 2-20, Putnokról: Kovács Arnold, Gottlieb József, Liptai N. és Valaki 1—1 koronát. Többen 80 fillért. Kopári Gyula plébános Abaliget 1-20. Koperniczky Ferenc nagyövedei pléb. 1, Barna Athanáz ravazdi plébános 2, özv. Csont Jánosné, Csont Béla lelkész Kis-Köre és József Ilona Szolnokról 1—1 koronát. Kondoros község 5-50 koronát, összesen 366 koronát és 4 fillért, a mihez hozzáadva a már megelőzőleg kimutatott 578 korona 30 fillért, eddig 944 kor. 34 fillér adomány folytbe a szent ezéira. A kegyes adományozóknak hálás köszönetet mond a hitközség nevében Szerdahely, Szebenmegye, 1903. szeptember 16-án Kiss József róm. kath. lelkész.

— **Nem reklám,** hanem valóságos igazság, hogy Csuha András műziles és jutányos árak dolgában az ország legkitünőbb szabói közé tartozik. Magát és hirdetésait ajánlja a t. olvasó közönség figyelmébe és pártfogásába.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **A Szent-István társulat** legújabbán ismét egy sereg iskolai használatra szánt könyvet adott ki. Ezek közül legelső helyen és különösen kiemeljük a „Magyar Szavalo-Könyv” öt füzetét, melyekben az elemi fiú- és leányiskolák I—VI. osztályos növendékei számára, valamint magánhasználatra válogatott vallásos, hazafias és vegyes tartalmú költeményeket gyűjtött össze Györfly János. Régióta nélkülöztek az elemi iskolák ilyen gyűjteményt, melyben a különböző alkalmakra való megfelelő költeményekhez igen könnyen és megbízhatóan hozzájuthatni. Az iskolai ünnepek rendezői is nagy hállára vannak kötelezve ezért az anthológiáért a szerkesztőnek. A csinos kiállítású kötetesek kemény táblában 32 fillérbe kerülnek.

Ugancsak most jelent meg Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye és Bpest Székesfőváros földrajza az előre bőségtelt földrajzi előismeretek közlésével és egy színes térképpel Györfly János tollából. Ára 48 fillér. Vasvármegye rövid földrajzi Barabás György írta meg. A munkácska már 10 kiadást ért. Ára 40 fill. Tucsak László pedig Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye leírását adja ki az elemi népiszkolák III. oszt. számára. Németyelvű népiszkolák számára jelentek meg: Bürgerliche Rechte u. Flichten Hamori Mártontól; Naturlehre u. Chemie Györfly J.-tól. és Naturgeschichte szintén Györflytől. Egy-egy kötet ára 20 fillér.

* **Zászlók** ifjúsági lapnak a tanév küszöbén megjelent az első száma. Ezt a kedves, magas színvonalon álló, igazi keresztény szellemben szerkesztett ifjúsági lapot nem tudjuk elég hathatósan a szülők és oktatók figyelmébe ajánlani. Van végre egy folyóirat, melyet nyugodtan, minden felelem nélkül adhatnak fiaink és leányaink kezébe. Minden szám élénk változatossággal nyújt eszméltető, komolyabb irányú cikkeket, vonzóan megírt ismeretterjesztő dolgozatokat, komoly és vig elbeszéléseket, szébbnél-szebb költeményeket. Fakadó Rügyek című rovata pedig állandó az ifjúság saját munkálatai számára. Állandóan tűz ki pályázatokat is olvasói számára; így az első számban két új pályázat is van. Egyik XIII. Leó Hattudalának eredeti versformában való lefordítása; a másik egy kacagtatóan humoros kép tréfás magyarázatára hív fel. Ha még megemlítjük, hogy az illusztrációk nemesek művészesek, de hasonló természetű magyar vállalatoknál páratlanok: akkor elége kiemeltük az ifjúság barátjának jó tulajdonságait. A lap terjedelme mindig 28 oldal, megjelenik minden hó 15-én finom papíron. Előfizetési ára a képzeltető legelősebb: egész évre 2 kor. felévre 1 kor. Szekesztőség és kiadóhivatal Bpest VII. Damjanich u. 50.

CSARNOK.

A kassai Rákóczy ereklye-kiállítás.

A Tatra páratlan szépségű vidékének egy napra hátat fordítottunk, hogy Felső-Magyarország fővárosában megtekintsük a Rákóczy ereklye-kiállítást. A magyar történelem egyik legnemesebb jellemű daliájának kora; a kurucok és labancok küzdelme; a nemzeti szabadság és önállóságért vívott harcok melyik magyar hősi fiúra nem hatnának lelkesítőleg? Azért ezen nagy idők ereklyéi szentelt tárgyak, melyekre büszkeséggel és kegyelettel tekint mindenki.

Lobogó zászlóerdő jelzi már a távolból a kiállítás helyét; kuruc fekete-vere színű lobogók tarkálnak a trikolór mellett s esalogatják a közönséget a kiállításba. Nehány órágyu van felállítva a bejárat előtt: Ostromágyuk, várágyuk, sugárágyuk. Némelyikén jól olvasható a felirás és látható a címer.

Mintha egészen másféle levegő volna e termekben, mintha hazafini lelkesedés és büszkeség atomaival volnának telítve: a szív fellelkesül s a daliás időkbe képzel magát vissza. Mintha hallaná a tőrogató melabús hangját, mintha látná megelevenedni a hős idők kurucait, a nagyságos fejedelmet, Beresényit, Vak Bottyánt, Ocskayt. A falakról tekintenek le alattuk végtelen sokaságban a rájuk vonatkozó emlékek: házibutorok, kancsók, talak, szőnyegek, más berendezési tárgyak. Az első számú teremben van Rákóczy bőfőise is sárgaréz-lemezről, vert domborművekkel. A sok zászló, a fegyverek különféle nemei, kardok, pisztolyok, ágyúminták, páncélnyak, sisakok, mellvérték, alabárdok, szakállas puskák, ágyugolyók, buzogányok, nyeregek, lőpor-tartókon elfárad a szem, csak egyik-egyik érdekesebb tárgynál áll és pihen meg.

A zászlókon, a labancok ép úgy, mint a kurucok ott van a „Patrona Hungariae”. Vannak szomorúbb emlékek: sok hóhéralpos, köztük az eperjesi is, melyet Caraffa idejében használtak.

A sok Rákóczy kori történelmi okmányok között érdekes II. Rákóczy Ferenc Abécé könyvekeje, melyet a kegyesrendiek hudepesti társ-háza állított ki. Címe: Abécé könyveke a keresztényen Római Catholika hitnek némely funda-

mentumos kérdésével, Cassovia Typis Collegii Soc. Sem. Anno Dom. 1674. Első lapján Bárkány tanárnak, II. Rákóczy Ferenc tanítójának következő ajánló soraival:

Initium sapientiae timor Domini.

— „Kitől mindennemű jóknak áldását kívánva Pr. Bárkány János az Meltóságos és Nsgs. nevéndég Fejedelmi nagy Rákóczy családnak méltóságos esemetéjére: Rákóczy Ferkére, kinek az Úr napjait sokakra terjessze, Föld, Mennien örökösen nagyra neveljen.”

Az egyes lapok között a kis Ferkének írás-próbálgatásait és névaláírásait láthatjuk.

Következnek a Rákóczy korra vonatkozó könyvek, hitvitázó irodalom s azontúl a nemes fémek, drágaköves ékszerek, kelyhek, serlegek, diszfégyverek. Számos templomi tárgy; miseruhat arany és ezüst fonállal átszőve; többnyire Rákóczy Erzsébet és Julianna készítményei. Van egy bőrből készült miseruha, a hagyomány szerint Rákóczy F. által elejtett vadak bőréből készült. A sok ereklyetartó, Ciborium, kehely külön szekrény alatt, míg mellette arany, ezüst serlegek, kasztrók, diszkládák, diszkardok, buzogányok, várfaik; a buzogányok különösen nagy értéket képviselnek.

Különösen értekes és becses kiállítási tárgyak vannak a 6. számú teremben, hol gróf Zichy Jenő állította ki a Rákóczy korbéli emlékgyűjteményét. Itt már a berendezési tárgyak többnyire aranyozott domborművek, arannyal, ezüsttel noutirozva, faragványok, kirakott mahagoni nagy ébenfából. Csillag a sok drágakövel kirakott forgó, pártá, mentegomb, mentekötő boglár, főpapi kereszt, burnószelence, bomboniere, kard, szablya.

Az épület alsó folyosóján van a Darnay-fele kiállítás; érnek, gyűrű, kézi löfégyverek, pengék, török, sarkantyk, zablak, kengyelek, fegyverek kiállítása. Bámul az ember, ha egy privátgyén képes volt ily nagyszerű gyűjteményt összeszerezni.

A Darnay-fele kiállítás 627 drból áll. Ezután gróf Zichy Jenő következők 289 drból, majd Hontvárnemze-közönsége 256 db. és Andrassy Dénes gróf 210 drból. Thaly Kálmán a Rákóczy kor történetirója 115 dbt küldött be, József Ágost főherceg pedig 40 drbot. Kár, hogy a Rákóczy János örököse a Windisehrázt hercegi család semmit sem állított ki, pedig igen sok Rákóczy-ereklye van birtokában.

Rákóczyinak elővirággal koszorúzott bőfőisét még egyszer megtekintettük s buesít vettünk a daliás hősök fúdon függő képeitől, a többi tárgytól, melyek egy hős kor maradványai s szívünkben édes, de fájdalom hangulatot keltenek. Büszkén tekintettünk rájuk, a magyar vitézség tanujeleire, de fájdalom is fogott el annak meg-gondolására „hogy annyi szív hiába onta vért”. De nem hiába! A szellem, mely a hőseket lelkesítette, él az unokákban is, azt elnyomni lehet, de megtörni sohasem. A mély vallásosság, mely Rákóczyt jellemző párosult benne a hazának lángoló szeretetével, dicső példa ő, példája annak, hogy hazaszeretet, vallásosság nélkül pusztá szálló ige, mely mikor tettre kell lépni, szétpukkan, mint a szappanbuborék.

Ezután Kassa város nevezetességeit jártuk be. Szép tágas utcák; modern szép épületek minden utcájában. Látszik, hogy Felső-Magyarország főváros, s intelligenciája nagy; püspöki székhely, főintézetek vannak benne s kivált katonasága sok van.

Legdrágább kincse azonban a sz. Erzsébet székesegyház, mely a középkori góth építészeti remeke s restauráltván a fény és pompa bel-sejében, a stílharmonikus nagyszerűsége minden

részletében, hatalmas tornyával, a szobrázat mes-terműveivel ékesített három főkapuzatával elbá-jol és bámulatra készítet. A templom belseje azonban sokkal kisebb, mintsem azt külső arányai után elképzeltük. Fényesen van restaurálva az orgonakórus, a sekrestyeházikó és az aranyozott királylépcső. A szárnys oltárok többnyire a restaurált középkori oltárok, vagy jól sikerült után-zatok. Szintén a góth építészeti remeke a szé-kesegyházról nem messze fekvő sz. Mihály ká-polna. A templom mellett van a híres Orbán-torony, melyben a harangok állottak. Bementünk egy pár más templomba is; jól esett látnunk, hogy sok hívő látogatja minden időben.

Majd a Széchenyi-ligetben megpihentünk s meg vártuk az esteli vonat elindulását, mely vissza-vitt a Tatra bérceinek szomszedságába.

Prokupek Sámuel.

A szerkesztő üzenete.

Gy. E. Küldött cikkét nem használhatjuk fel elő-ször azért, mert teljesen a negatív tereire helyezkedik s a felvetett kérdés megoldásához semmi konkrét adattal nem járul; másodszer azért, mert bizonyos tekintetben a tényleges állapotokat nem ismeri. Külömben is úgy találjuk jónak, ha az egész dolgot leverszük napiról, mert — a mint látjuk — eredményre úgy sem juthatunk. Üdvözlöt!

R. K. Nagyzát. A költeményt mult számunkban közö-ltük. Említett tereait örömmel várjuk, mert nem zár-kozunk mi el semmi olyan szépirodalmi terméktől, a mely a tisztességet nem sérti s a mely helyes moráira épült fel.

elhetővé teszi, hogy a szobák mázolás alát és használtassanak, mivel a kellemetlen szag is lassu, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlaknak sajátja elkerüli tetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymáz, sárgasbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték 150l be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb; van azután:

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra; mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való

Csak fényt ad, ennélfogva nem fűdi el a famustrát. Postacsomag, körülbelül 35 négyzet méter (2 közép nagyságú szobára való) 5 ftt 90 kr. vagy 9 1/2 márká

A közvetlen megrendelések minden városban ahol raktáron vannak ide küldendők — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek a bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel azt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba

Cristoph Ferenc
a valódi szobapalló fénylak feltalója
és egyedüli gyártója.

FŐRAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR
vaskereskedésében. GYULAFEHÉRVÁRT.

AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS IGAZGATÓTANÁCSÁTÓL.

Szám 1577.

1903.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS

tanári állásra.

Az erdélyi róm. kath. státus brassói főgymnasiumához a természetrajz-földrajzi tanszékre pályázatot hirdetünk. A helyettes tanár fizetése 1600 korona; a rendes tanár fizetése 2400 korona, 200 korona ötödéves korpótlék és 500 korona lakáspénz.

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok f. évi október hó 3-ig Méltóságos és Főtisztelendő Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök urhoz Gyulafehérvárra adandók be.

Kolozsvárt, 1903. szeptember hó 14-én tartott ülésből.

az alelnök helyett:

Dr. Vajda Gyula

ig. tanácsos.

Bocskor Mihály dr.

titkár h.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK ÜZLETVEZETŐSÉG KOLOZSVÁRT.

Szám 23886.

1903—III.

PÁLYÁZAT.

A magyar királyi államvasutak Brassó állomásán berendezett

VENDÉGLŐI ÜZLET

1904. évi január hó 1-től számítandó öt évre

bérbeadandó lévén, annak bérbeadása iránt ezennel pályázat nyíttatik.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik nevezett állomási vendéglőt bérbevenni óhajtnak, hogy a szabályszerűen felbélyegzett és bizonyítványaikkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb 1903. évi október hó 15-én déli 12 óráig külön lepecsételt és „Ajánlat a Brassó állomási vendéglő bérletére“ megjegyzéssel ellátott borítékban a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) címezve küldjék be.

Ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi október hó 14-ig bánatpénz fejében 500 koronát készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régiebb, utolsó és a névértéket meg nem haladó napi árfolyam szerint számíttatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte hivatkozás teendő, de a letétről nyert elismervény nem melléklendő.

Az üzletvezetőség fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, függetlenül a felajánlott összeg magasságától belátásához képest szabadon választhasson.

A fenti feltételektől eltérő, vagy a kilüszött határidőn túl beérkező ajánlatok, továbbá oly ajánlatok, melyek táviratilag tételtek, s végre olyanok, melyekre az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vételni nem fognak.

Ezen vendéglőre vonatkozó részletes feltételek a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályában tudhatók meg (E. M. K. E. palota II-dik emelet 33. ajtó), a melyekre nézve e helyen is megjegyzetjük, hogy a III. osztályu ét- és egyuttal váróteremnek fűtésére és világítására szükséges anyagok fele részben bérlőnek díjtalanul lesznek kiszolgáltatva.

Végül megjegyeztetik, hogy a vendéglőhöz az üzleti helyiségeken kívül a bérlő céljaira szolgáló 2 lakószobából, 2 pincér-szobából és egy eseléd-szobából álló magánlakás is adatik.

Kelt Kolozsvár, 1903. szeptember hó 17-én.

Az üzletvezetőség.

(Utányomást nem díjazunk.)

**Könyvtáskák,
talesközök,
rajztáblák, fi-
nomrajztollak,
festékek, toll-
tartó dobozok,
irkatartók stb.
stb. a legjutá-
nyosabb árban
kaphatók**
PAPP GYÖRGY
papirkereskedésben
Gyulafehérvárt.

Az ezredéves Országos kiállításon
kiállítási érmmel kitüntetve, kitűnő
ízlelért és jeles munkáért.

CSUKA ANDRÁS

papi szabó, revorenda- és ezimáda-készítő.

Az 1896. évi orsz. kiállításon a
bíboros herceg-prímás rendelkezései
állította ki. — 1877. óta készít
papi és polgári ruhákat, birretum,
pallium müzetumokat és ezimá-
dákat stb.

Budapest, IV. Papnövelde-u. 8. l. 11. ajtó II. ud.

Czégemet a t. papság figyelmébe
ajánlom, törekvésem oda lesz irá-
nyulva, hogy megrendelőmet ju-
tányos árak mellett pontos és lel-
kiismeretes kiszolgálás által tel-
jelsen kielégítek.

Minden háziasszony

üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és jóízre való
tekintetből a Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávét használja.

Tiszteletteljes kérelem: A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen »malátá-
kávét«, hanem mindig határozottan — Kathreiner-féle — Kneipp-malátá
kávét, a azt csakis az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja el!

Ára csomagonként 50 fillér.
500 gramm

Sürgöny: Blaskovits. Sokszorosan kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műes-
tészeti és
iparműve-
szeti intézet
Alapított
1887-ben.

Olajba oltárkép

magas cm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nész-, név- és születésnap, vagy egyéb
alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott széllel

magas cm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprímás úr ő eminenciája 67,898. szám alatt és Tolnai
Festetich Tazsiló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlv. Az oktatást ő nagyméltósága
Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők
és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés
eső által nem mosható. Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olosón. Szegé-
nyebb egyházaknak 25% engedmény! Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak.